

Záběry a komentáře renomovaného jugoslávského rusisty

Kosanović, B.: Tajne života i stvaralašta. Krokovi, Sremski Karlovci 1999.

Slova v titulu této recenze nejsou náhodná: rozsáhlý výbor z rusistické aktivity novosadského profesora Bogdana Kosanoviće jsou skutečně záběry a komentáře: záběry děl a jejich tvůrců a komentáře k rusistickému a širše slavistickému dění – renomé získal autor zejména pracemi o ruské avantgardě; jeho pohled se současně hluboce zaryvá do jugoslávské celistvosti, té, která už zanikla nebo se dále bortí. Neboť právě kulturní Jugoslávie 70.-80. let byla prostředím, v němž se rusistika a slavistika rozvíjely poměrně volně a kde naši „odstavení“ badatelé (namátkou třeba Oleg Sus nebo Miroslav Drozda) mohli publikovat nebo se dokonce osobně prezentovat. Souvislosti s dneškem a jejich posouzení ponechávám na soudném čtenáři.

Poznal jsem Bogdana Kosanoviće na jedné olomoucké rusistické konferenci na počátku 90. let a znovu jsem se s ním setkal na IX. kongresu Mezinárodní asociace učitelů ruského jazyka a literatury MAPRJAL v Bratislavě roku 1999: jeho sarkastický temperament a fascinující sečtělost se projevy i v tomto výboru z díla. Především v první části, a to v nekonjunkturálních analýzách díla Michaila Šolochova (kde také bedlivě sleduje polemiky kolem autorství Tichého Donu), ruské literatury a revoluce, Michaila Bulgakova a perestrojkové situace. Vynikající jsou jeho průhledy do ruského kulturního života a jeho atmosféry v sondách díla Pasternakova (Doktor Živago), Solženicynova a ruského divadla v čase glasnosti. Střízlivé jsou jeho komentáře rusistického a slavistického dění a především literární interview (Šolochov, Leonov, Astafjev, Miłosz). Zde se ukazuje autorův širší slavistický záběr, stejně jako v jeho komentářích sovětských a ruských literárních časopisů a v četných recenzích, jejichž význam překročil dimenzi příležitostného textu (poetika skazu, Isaak Babel, Andrej Bitov, ruský imazinizmus, japonské a korejské pojetí Dostojevského apod.).

Bogdan Kosanović, který je specialistou na avantgardu, se tu jeví jako kulturní činitel, mediátor slavistického dění a praktický komparatista s přesahem k literární teorii a metodologii. Jeho texty obepínající období 1965-1999 jsou také svéráznou kronikou jugoslávské literární vědy, panoramatem metodologií a mozaikou literárních a vědeckých sporů. Je to kniha, kterou nelze při studiu poválečné evropské slavistiky obejít.

Ivo Pospíšil

Přinoški k stawiznam serbskeho pismowstwa lět 1945-1990. Zbërník. Red. Mërcin Völkel, Ludowe nakladnistwo Domowina, Budyšin 1994, 300 s.

Šborník vyšel už v demokratických poměrech, v předmluvě se však píše (s. 7): „Manuskripty su přewažnje nastali před lëtom 1989, a wone noša na sebi znamjenja woneho časa.“ Od roku 1989 do roku 1994, to znamená v období pěti let, bylo ovšem možné texty přepracovat či aspoň upravit. Ve vydané podobě mají často reálně socialistický ráz.